

всички стоки. Броятъ на тия последнитъ трѣбва да зависи, преди всичко, отъ значението, което тѣ иматъ за стопанския животъ на страната, и, на второ мѣсто, отъ целта, поставена на статистиката за срѣднитъ пазарни цени на едро. Въ зависимостъ отъ тая целъ се прави изборъ и на стокитъ. Наредъ съ това, тия последнитъ зависятъ още и отъ характера на националното стопанство, въ смисълъ, че въ земеделскитъ страни се подбиратъ повече стоки отъ растителенъ и животински произходъ, а въ индустриалнитъ страни сж застъпени по-добре индустриалнитъ произведения.

Освенъ това, понеже съ сведенията за срѣднитъ пазарни цени се цели, между другото, да се проследи и хода на националното стопанство, както това ще се види по-долу, то следва, че избранитъ за наблюдение стоки трѣбва да представляватъ по-възможностъ по-пълно и по-точно това стопанство. Съ други думи, тия стоки трѣбва да бждатъ истински репрезанти на това последното. А за да бждатъ такива, необходимо нужно е тѣ да иматъ голѣмо значение, или, по-точно, да представляватъ значителна частъ отъ него. Специално за България, преимуществено земеделска страна, има по-голѣмъ смисълъ да се събиратъ и разработватъ въпроснитъ сведения за стоки, които се произвеждатъ и консумиратъ главно отъ земеделското население. За чисто индустриалнитъ страни, разбира се, обратното е въ сила.

Имайки предъ видъ тия общоважещи теоретични положения, всѣка страна подбира различни и нееднакъвъ брой стоки, въпрѣки нуждата отъ международни сравнения на полученитъ резултати. При избора на тия стоки почти винаги се държи смѣтка, щото събранитъ за тѣхъ сведения за срѣднитъ имъ пазарни цени да могатъ да се използватъ за пресмѣтането на така нареченитъ индексни числа. Това налага, щото избранитъ репрезанти да притежаватъ, освенъ изброенитъ по-горе качества, още и една значителна стабилностъ по отношение на тѣхното участие въ общото цѣло. По общо правило, трѣбва да се избѣгва подбора на стоки, които иматъ временно значение за националното стопанство.

Държейки смѣтка за всичко това, подпомогната отъ компетентни лица, съгласно препоржката на Върховниятъ статистически съветъ, Главната дирекция на статистиката е изработила единъ систематически списъкъ, разпредѣленъ на 6 групи и съдържащъ 56 различни стоки. Поединично последнитъ сж изброени въ табличитъ, помѣстени въ втората—таблична—частъ на настоящата книжка. Освенъ тоя кратъкъ списъкъ, който, както това ще се види по-долу, ще бжде използванъ главно за пресмѣтането на потрѣбнитъ групи и общи индексни числа, поменатитъ компетентни лица сж установили и единъ по-подробенъ списъкъ, съдържащъ 258 различни стоки, разпредѣлени въ 11 групи. Въ сжщностъ, първиятъ, кратъкъ, списъкъ представлява едно извлѣчение отъ подробния такъвъ.

Сведенията за попълването на тоя последния се събиратъ ежемесечно отъ търговско-индустриалнитъ камари и отъ отдѣлни фирми, които търгуватъ на едро. Събранитъ сведения показватъ въ края на всѣки месецъ какви сж срѣднитъ пазарни цени на всѣка отъ влизащитъ въ списъка отдѣлни стоки.

При изготвяването на поменатитъ списъци се е държала точна смѣтка за характера на националното стопанство. Изобщо взето, всѣка подобна класификация зависи отъ структурата на стопанството, което тя е предназначена да представлява и изразява. Въ България, преимуществено земеделска страна, както се вижда отъ самитъ списъци, сж застъпени главно стоки, които се произвеждатъ и консумиратъ отъ земеделското население. Въ зависимостъ отъ целитъ и задачитъ, които се поставятъ на статистиката за срѣднитъ пазарни цени на едро, въпросната класификация може и трѣбва да бжде различна. Така напр., освенъ посочената по-горе и дадена въ приложението номенклатура, стокитъ биха могли да се групиратъ и по следния начинъ.

I. Храни.

1. Отъ растителенъ произходъ.
2. Отъ животински произходъ.

II. Сурови материали и гориво.

1. Сурови материали.
2. Гориво.

III. Полуфабрикати.

IV. Фабрики.

1. На земеделската индустрия.
2. На останалата индустрия.

Ако се цели пъкъ да се издирятъ и установятъ промѣнитъ въ ценитъ и тенденцитъ на тѣхното развитие споредъ произхода на самитъ стоки, последнитъ биха могли да се събератъ въ две едри групи, а именно:

- I. Селско-стопански произведения, и
- II. Индустриални произведения (фабрикати и полуфабрикати), съ нужното число подгрупи.

Целитъ на дадено изучаване могатъ да наложатъ класифицирането на изброенитъ стоки на

- I. Мѣстни, и
- II. Вносни, или чуждестранни.

Въ всичкитъ тия и тѣмъ подобни групировки, въ зависимостъ отъ нуждата да се представятъ по-добре отдѣлнитъ стопански отрасли, могатъ и трѣбва да се привличатъ нови стоки и да се изоставятъ други, когато се минава отъ една групировка къмъ друга.

Отъ това гледище, установяването на подробната номенклатура и събирането на сведения за срѣднитъ пазарни цени за предвиденитъ въ нея стоки се явява доста рационално, защото така събранитъ сведения винаги могатъ да послужатъ като общъ резервуаръ, отъ който да се черпи материалъ за различни групировки и проучвания, особено при маниполирането съ разнитъ (единичнитъ, групови и общи) индексни числа.

Изобщо взето, номенклатуритъ, които се използватъ за пресмѣтането на последнитъ